

Saimaannorppa

Uutiskirje tammikuu 2021

Onnekasta vuotta 2021!

Onnea toivotaan niin meille Saimaan ja norppien ystäville kuin myös saimaannorpille! Viime vuosi oli hyvin poikkeuksellinen molemmille. Talvi oli ennätyksellisen lumeton ja jäätön, mikä aiheutti suuria ongelmia norppien pesinnälle. Ja me ihmiset vietimme lähes koko vuoden koronan aiheuttamassa epävarmuudessa ja poikkeustilassa. Toki monelle nimenomaan luonto on antanut lohtua ja virkistystä näinä erikoisina aikoina.

Uusi vuosi on onneksi aina toivoa täynnä!

Tapahtumien suhteen tilanne on edelleen epävarma, joten siksi tulevia tapahtumia ei ole juurikaan listattu. Mutta mikäli tilanne helpottuu, niitä kyllä on tuloillaan ja suunnitelmissa.

Tällä hetkellä jännitämme tietysti sitä, miten talvi etenee Saimaalla. Lunta on jonkin verran tullut, mutta jäätilanne on Saimaalla vielä monin paikoin huono. Ennusteet onneksi lupaavat talvista säätä, pakkasta ja lunta. Tammikuun loppupuolella tehdään päätös mahdollisista apukinoskolauksista.

Valoisa aika on vielä kovin lyhyt, mutta lumi virkistää ja valaisee. Matalat ja suojaiset osat Saimaata ovat jo jäässä, lisää jäätä ja kunnan kinoksia odotellaan. Kuva: Kaarina Tiainen.

Muistathan seurata norppatiedotusta myös täältä:

[Saimaannorppa-Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivut](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piirin Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin Facebook](#)

Lisäksi Saimaa- ja norppa-asioita on vaihtelevasti esillä myös muilla luonnonsuojeluliiton Saimaan alueen piirien ja paikallisyhdistysten sivuilla.

Tulevia tapahtumia:

Tammi-helmikuu: Mahdolliset apukinoskolaukset

4.2. [Webinaari Saimaa Unescon maailmanperintökohteeksi](#), Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri

Talven ja kevään mittaan on tulossa katiskatalkoita, mikäli koronatilanne sen sallii

Tervetuloa mukaan!

Saimaannorppia on yli 400

Metsähallitus julkisti talvikauden 2019-2020 saimaannorppakannan koon [tiedotteessaan 5.11.2020](#). Kannan kokoa ei tarkkaan pystytty arvioimaan eikä varsinkaan vesistökohtaisesti, mutta kannan arvioitiin kuitenkin hieman kasvaneen. Kanta-arvio on nyt 420-430 yksilöä.

Luonnonsuojeluliiton saimaannorppakoordinaattori Kaarina Tiainen [blogiteksti 5.11.2020](#): "Saimaannorppakanta kasvaa, mutta aivan liian hitaasti".

Saimaannorppakannan koko määritellään talvikannan kokona. Talvikanta on kuluvan vuoden tammi-helmikuussa pesineiden norppien määrä. Laskennan perustana ovat pesälaskennassa havaittujen lumipesien määrä ja jäällä havaitut norpat.

Vaikka saimaannorppia polskii nyt jään alla yli 400 yksilöä, ollaan vielä kaukana suotuisan suojelun tasosta. Lukumääräisesti suotuisan suojelun tasoa ei ole määritetty, mutta Saimaalle mahtuisi noin 4000 norppaa, eli lähes kymmenkertainen määrä nykyiseen nähden. Vaikka kanta hiljalleen kasvaa, geneettinen monimuotoisuus vähenee edelleen. Lisäksi kannan pirstoutuneisuus, kalanpyydyskuolleisuus, ihmislähtöinen häiriö ja ilmastonmuutos aiheuttavat suuria uhkia norpan selviytymiselle. Kuva: Juha Taskinen.

Yhteinen saimaannorppamme LIFE

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke pääsi käyntiin loppuvuodesta 2020. Hankkeen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää ilmastonmuutoksen, kalastuksen, ihmislähtöisen häiriön sekä kannan pienuuden aiheuttamia ongelmia saimaannorppakannalle. Euroopan unionin rahoittaman hankkeen budjetti on 7,1 miljoonaa euroa. Hankkeessa on toimenpiteitä myös Saaristomeren itämerennorppakannan tilanteen parantamiseksi. [Metsähallituksen tiedote 13.11.2020](#).

Hanketta vetää Metsähallitus. Suomen luonnonsuojeluliitto on mukana hankkeessa 11 muun hankekumppanin kanssa. Hanke kestää vuoden 2025 loppuun asti.

Suomen luonnonsuojeluliiton toteuttamina toimenpiteinä ovat mm. norppaturvallisen kalastuksen puolesta kampanjointi, vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, apukinostalkoisiin osallistuminen, ympäristökasvatus sekä monenlainen tiedotus- ja valistustyö.

Luonnonsuojeluliiton hankekoordinaattorina toimii Hanne Kosonen Lappeenrannasta ja muina hanke-työntekijöinä Kaarina Tiainen (Lappeenranta) ja Marjaana Kovanen (Savonlinna).

Kalastusrajoitusasetus ja -sopimukset

Koko vuoden 2020 maa- ja metsätalousministerin asettama [Saimaannorppa ja kalastus -työryhmä](#) teki töitä uusien saimaannorpan suojaksi tehtävien kalastusrajoitusten uusimiseksi. Uusi asetus (Valtioneuvoston asetus eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla) ja osakaskuntien kanssa tehtävät kalastusrajoitus-sopimukset pitää saada voimaan 15.4. mennessä. Raportti esityksestä saatiin jokseenkin kasaan juuri ennen joulua, mutta työn loppuviilauksia vielä jatkuu. Raportti on tarkoitettu luovuttaa ministeri Jari Lepälle 21.1.2021. Samalla sen sisällöstä tiedotetaan.

Luovutuksen jälkeen uusi asetus valmistellaan maa- ja metsätalousministeriössä, minkä jälkeen se lähtee vielä lausuntokierrokselle. Lopullisesti asetuksen hyväksyy valtioneuvosto. Samalla osakaskuntien kanssa uusitaan asetuksen sisältöisiä kalastusrajoitussopimuksia, joiden perusteella osakaskunnat saavat vesialueiden omistajina korvauksia rajoituksista. Niille alueille, joille sopimuksia ei jostain syystä tehdä, mutta jotka kuuluvat asetuksen määrittämiin rajoitusalueisiin, tulee voimaan asetus. Näin turvataan yhtenäisen kalastusrajoitusalue saimaannorpan suojaksi.

Asetus ja sopimukset tehdään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tällä kierroksella luonnonsuojeluliitto on vaatinut, että keväisten verkkokalastusrajoitusten pitää ulottua kattamaan vähintään heinäkuu, muikkuverkot on saatava takaisin rajoitusten piiriin ja saimaannorpan levinneisyyden reuna-alueilla kalastusrajoitusten alueellisen laajuuden on perustuttava kuuttien liikkumisalueen laajuuteen. Pidemmällä tähtäyksellä luonnonsuojeluliitto katsoo, että Saimaalla norppien levinneisyysalueilla on luovuttava kaikista norppalle vaarallisista pyydyksistä, jotta saimaannorpan suotuisan suojelun tasonsäilyttäminen ja ylläpitäminen on mahdollista.

Menneellä viisivuotiskaudella 2016-2020 tuli tietoon kuusi muikkuverkkoihin kuollutta norppaa. Näistä yksi jäi sokkeliverkkoon, jossa oli yhdistetty kahden eri silmäkoon verkkoa. Muikkuverkkojen osuus oli yli 27 % kaikista tietoon tulleista 22 verkkokuolemasta tällä kaudella. Muikkuverkko ei siis missään tapauksessa ole norppaturvallinen pyydys, vaikka se tällä hetkellä ei kuulu kiellettyjen pyydysten joukkoon. Useimmiten verkkoon jää kuutti tai nuori yksilö, mutta joskus myös aikuinen. Kuva Ismo-kuutista: Juha Taskinen.

Yleisötilaisuudet ja -kyselyt: Kuka haluaa suojella saimaannorppaa?

Kalastussäädösten uusimisen yhteydessä on pyritty kuulemaan paikallisia asukkaita, loma-asukkaita ja laajemminkin kaikkia suomalaisia siitä, missä laajuudessa kalastusta tulisi rajoittaa ja mitä mieltä yleisesti ollaan saimaannorpan suojelusta. Saimaannorpan suojelu saa laajasti kaikkien tuen, mutta sen sijaan kalastusrajoitusten määrästä ja merkityksestä löytyy näkemyksiä ja mielipiteitä laidasta laitaan.

Yleisötilaisuudet pidettiin viidellä paikkakunnalla alkusyksyn aikana. Niihin osallistui noin 200 henkilöä. Mukana oli väkeä kalastajista luonnonsuojelijoihin, mutta näissä tilaisuuksissa korostui erityisesti kalastusnäkökulma, ja lisärajoituksia vastustettiin yleisesti. Maa- ja metsätalousministeriö laati tilaisuuksista [yhteenvetoraportin](#) "Saimaannorppa ja kalastus -kiertueen keskustelut".

Kyselyjä tehtiin kaksi. Maa- ja metsätalousministeriön toimesta Etelä-Savon maakuntaliitto laati verkkokyselyn, johon saattoivat vastata kaikki halukkaat. Vastauksia saatiin 1120 kappaletta. WWF puolestaan teetti Kantar TNS:llä kyselyn, johon vastasi 1028 henkilöä. Etelä-Savon maakuntaliiton tekemän kyselyn tulokset eivät ole verkossa saatavilla, mutta WWF:n teettämän kyselyn vastaukset löytyvät [täältä](#).

Kyselyissä saimaannorpan suojele sai kansalaisten ja paikallisten asukkaiden täyden tuen. Esimerkiksi maakuntaliiton kyselyssä enemmistö vastaajista kannatti verkkokalastusrajoitusten laajentamista heinäkuulle. Yli puolet vastaajista myös katsoi, että nykyinen norppien kalanpyydyskuolleisuus on liian suurta ja kalastusrajoituksia tulisi tiukentaa. Luonnonsuojeluliiton [verkkouutisessa 18.11.2020](#) "Kyselyt: Kalastusrajoitusten lisäämiselle norpan suojelemiseksi on vankka enemmistön tuki" kerrotaan tarkemmin kyselyn tuloksista.

Kyselyistä on julkaistu myös Etelä-Savon maakuntaliiton [tiedote 18.11.2020](#) sekä WWF:n tiedotteet [18.11.2020](#) ja [16.12.2020](#).

Saimaannorppa CoExist -hankkeen kuulumisia

CoExist-hankkeessa mennään monessa suhteessa nyt etätyöskennellen. Myös Luonnonsuojeluliitto kokeili saimaannorppa-aiheisten etäoppituntien pitämistä. Kohteena oli viisi ykkösluokkaa Kuopion Aurinkorinteen koulussa ja yhteensä lähes sata oppilasta. Eiväthän oppitunnit tietenkään olleet yhtä monipuolisia kuin luokahuoneessa vierailtaessa, mutta ne sujuivat kuitenkin alkuhankaluuksien jälkeen hyvin. Oppilaat kyselivät innokkaasti, ja tietoa saimaannorpasta saatiin välitettyä. Oheismateriaalia postitettiin kouluun jo etukäteen.

Etänä pidettiin myös Eräviikko-webinaari Etelä-Karjalassa. Mikäli koronatilanne sallii, helmikuussa järjestetään eteläkarjalaisissa kouluissa ja päiväkodeissa eräviikko, jolloin tarjolla on monen muun luontoaiheen ohella saimaannorppaoppitunteja ja katiskatyöpajoja.

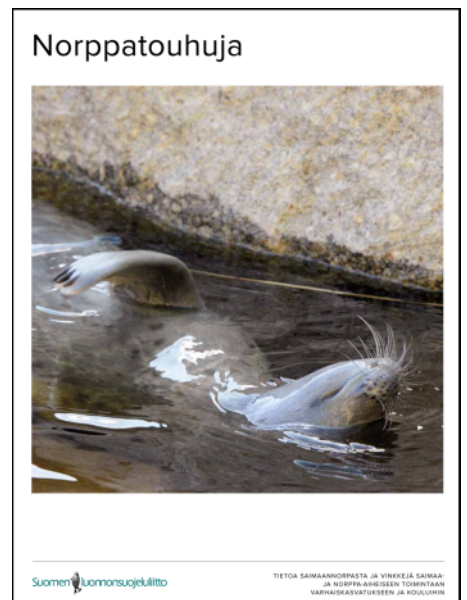
Norppatouhuja-kirja on myös saatu päivitettyä, ja se on nyt ympäristökasvatustyön materiaalina. Osa kirjasta painetaan CoExist-hankkeen rahoittamana. Sähköinen versio löytyy pika-puoliin Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivustolta.

Myös venäläiset yhteistyökumppanit ovat käynnistäneet laatokannorppa-aiheista ympäristökasvatustyötä hankkeen puitteissa. Syksyllä he vierailivat pietarilaisissa kouluissa ja toteuttivat tehtäväkirjan 7-12-vuotiaille.

Jannika Paananen ja Kaarina Tiainen pitivät marraskuussa Lappeenrannan toimistolla etänä oppitunteja kuopiolaisille oppilaille. Kuva: Hanne Kosonen.

Suomalaista ja venäläistä norppa-aiheista ympäristökasvatusmateriaalia.

Saimaa Unescon maailmanperintökohteeksi

"Saimaa maailmanperintökohteeksi" on ollut keskusteluissa ensi kertaa jo 1980-luvulla. Vuosien saatossa aluetta on ehdotettu eri muodoissa Unescon maailmanperintöluetteloon, mutta toistaiseksi asia ei ole edennyt. Nyt näyttää jo lupaavalta! Pohjana ovat Natura-alueet, monenlainen kestävä kehitys ja tähtäävä työ Saimaan rannoilla sekä tietysti saimaannorppa.

Metsähallituksen ja ympäristöministeriön yhteistyössä valmisteleva hakemus maailmanperintökohteiden aieluetteloon lähtee Unescolle tammikuussa 2021. Jos kaikki menee suunnitellusti, saisi Saimaa Unescon maailmanperintökohdestatuksen 2024. Tähän mennessä Suomesta on hyväksytty vasta yksi luonnonperintökohde, Merenkurkun saaristo. Jospa kohta mukana on myös Saimaan norppasaaristo.

Lisätietoja:

[Ympäristöministeriön tiedote 11.11.2020](#): "Saimaannorppasaaristoja esitetään Unescon maailmanperintön aieluetteloon"

[Luonnonsuojelija 4/2020](#): "Saimaan norppasaaristo maailmanperintökohteeksi"

Etelä-Savon luonnonsuojelupiirin 40-vuotisjuhlawebinaari

Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri järjestää aiheesta [webinaarin](#) 4.2.2021. Puhujina webinaarissa ovat ympäristö- ja ilmastoministeri **Krista Mikkonen**, ympäristöneuvos **Jukka-Pekka Flander**, kansanedustaja **Hanna Kosonen**, Savonlinnan kaupunginjohtaja **Janne Laine**, tietokirjailija **Juha Taskinen** ja Luonnonsuojeluliiton puheenjohtaja **Harri Hölttä**.

Saimaan kaivoskeskustelu

Saimaan alueen asukkaat ja loma-asukkaat ovat olleet jo pitkään huolissaan kaivosvarauksista Saimaan alueella. Aiheesta on virinnyt paljon keskustelua ja mm. oma [fb-ryhmä](#) sekä [tiedotesivusto](#) "Saimaa ilman kaivoksia". Hienoa, että ihmiset ovat aktivoituneet ottamaan kantaa ja vaikuttamaan yhteisvoimin!

Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri laati 30.10.2020 [kannanoton](#) "Kaivosvaraukset luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueilla sekä niiden välittömässä läheisyydessä on kiellettävä". Kannanoton mukaan kaivostointi ja luonnonsuojelu ovat alueella voimakkaasti ristiriidassa, ja kaivostoiminnan toteutuessa vesistölle aiheutuva haitta olisi laaja-alainen.

Saimaan ainutlaatuinen luonto, puhtaat vedet ja loistavat virkistysmahdollisuudet ovat alueen asukkaille ja loma-asukkaille tärkeitä arvoja. Ei olekaan mikään ihme, että kaivosvaraukset saavat ihmiset huolestuneiksi, mutta sen sijaan mahdollisuus saada Saimaan norppasaaristo Unescon maailmanperintöluetteloon nostaa pintaan iloa ja ylpeyttä. Kuva: Kaarina Tiainen.

Sealed in a lake - saimaannorpan elämää ja suojelua

Tutkijat Mervi Kunasranta, Marja Niemi, Mia Valtonen, Miina Auttila, Juhani Kammonen ja Tommi Nyman ovat kirjoittaneet [tieteellisen artikkelin](#) saimaannorpan tutkimuksesta ja suojelusta: "Sealed in a lake — Biology and conservation of the endangered Saimaa ringed seal: A review". Artikkelissa on 1) koottu yhteen saimaannorpan biologinen tieto, 2) luotu katsaus keskeisiin suojelutoimenpiteisiin, 3) kerrottu käynnissä olevasta toiminnasta ja 4) ehdotettu tulevaisuuden suojelutoimenpiteitä.

Tiivistelmä:

"Monet luonnonvaraiset eläimet kärsivät usein erilaisesta ihmisen toiminnasta. Tässä artikkelissa keskitymme uhanalaiseen saimaannorppaan (*Pusa hispida saimensis*), joka elää lähellä ihmistä Saimaalla. Tämä ainutlaatuinen endeeminen populaatio on jäänyt Saimaan altaaseen jääkauden seurauksena. Saimaannorppakanta on tällä hetkellä vain noin 400 yksilöä.

Artikkelissa kootaan yhteen nykyinen tieto saimaannorpasta, käydään läpi merkittävimmät riskitekijät sekä arvioidaan suojelutoimenpiteiden tehokkuutta norpan selviytymisen varmistamiseksi pitkällä aikavälillä.

Saimaannorpan suurimpia uhkia ovat kalastuksesta aiheutuva sivusaaliskuoletisuus, elinympäristöjen tuhoutuminen sekä yhä leudemmat talvet. Ilmastonmuutos yhdessä pienen kannan koon ja hupenevan geenivarannon kanssa muodostaa uuden vakavan uhan.

Saimaannorpan tärkeimmät suojelutoimet ja painopisteet ovat kalastuksen rajoittamisessa, maankäytön suunnittelussa, suojelualueiden perustamisessa ja poikasten kuolleisuuden vähentämisessä. Uudet innovaatiot, kuten keinopesien kehittäminen, saattavat muodostua yhä tärkeämmiksi suojelukeinoiksi tulevaisuudessa. Vaikka saimaannorppa on edelleen sukupuuton uhan alla, viime vuosien aikana tapahtunut norppakannan kasvu osoittaa, että uhanalaiset eläinten populaatiot voivat toipua jopa alueilla, joilla asustaa paljon ihmisiä. Edellytyksenä on, että lainsäädännöllinen suojelu yhdistetään intensiiviseen tutkimukseen, paikallisten asukkaiden sitouttamiseen ja innovatiivisiin suojelutoimiin. Monipuolisia suojelumenetelmiä tarvitaan maailmassa, jossa on väkimäärä kasvaa ja ilmasto muuttuu nopeasti."

Itä-Suomen yliopistossa on kehitetty nk. PhotoID-menetelmä, jossa saimaannorppia tunnistetaan yksilöllisten kiekkurakuvien perusteella. Menetelmää voidaan käyttää mm. kannanarvioinnissa. Kuva: UEF/hyljetutkimus, Meeri Koivuniemi.

Terveisin

Kaarina Tiainen
saimaannorppakoordinaattori
kaarina.tiainen@sll.fi
p. 050 530 3270

Hanne Kosonen
Hankekoordinaattori, norppatiedottaja
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
hanne.kosonen@sll.fi
p. 040 194 1885

Jannika Paananen
ympäristökasvattaja, ENI CBC CoExist -hanke
jannika.paananen@sll.fi
p. 040 528 0785

Marjaana Kovanen
Hanketyöntekijä
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
marjaana.kovanen@sll.fi